

การศึกษา

สถาปัตยกรรมขอม (๑)

สถานที่ยอดนิยมนำหนึ่งซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังประเทศกัมพูชาก็คือ ปราสาทหินต่าง ๆ ที่มีลักษณะการก่อสร้างที่งดงามแตกต่างกันไป สารานุกรมสถาปัตยกรรมและการก่อสร้าง หมวดประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมฉบับราชบัณฑิตยสภา อธิบายว่า สถาปัตยกรรมที่เป็นปราสาทหินเรียกว่า สถาปัตยกรรมขอม เป็นสถาปัตยกรรมของชนเผ่าพื้นเมืองที่มีอาณาจักรและมีอำนาจในบริเวณแถบอินโดจีน ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมบางส่วนของประเทศไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม สถาปัตยกรรมขอมได้รับอิทธิพลจากอินเดีย ซึ่งมีความเชื่อในลัทธิเทวราช ที่ว่ากษัตริย์เปรียบเสมือนอวตารภาคหนึ่งของเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ในศาสนาฮินดู คือศรีมูรติ ได้แก่ พระพรหม พระวิษณุหรือพระนารายณ์ และพระศิวะหรือพระอิศวร

สถาปัตยกรรมขอม ก่อสร้างด้วยอิฐและศิลาทราย แต่ละสมัยมีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกัน ต่างกันที่วัสดุก่อสร้างและรายละเอียดของสถาปัตยกรรมสำคัญมีลักษณะเป็นปราสาท ก่อสร้างด้วยหินเพื่อเป็นที่สถิตของดวงวิญญาณกษัตริย์ที่สิ้นพระชนม์ มักสร้างบนที่สูงด้วยความเชื่อว่า วิญญาณจะไปสถิตเป็นหนึ่งเดียวกับเทพเจ้า จึงนิยมสร้างเทวรูปเป็นเทพเจ้าแบบศรีมูรติที่รวมเทพทั้ง ๓ องค์อยู่ด้วยกัน เช่น มีพระพักตร์เป็นพรหม ๔ หน้า มีพระเนตรที่ ๓ มี ๖ กร บางแห่งมีรูปเคารพที่ทำเป็นรูปสิวลิงค์

การสร้างปราสาทหินแต่ละแห่งเป็นการแสดงถึงอำนาจและบารมีของกษัตริย์แต่ละสมัย นอกจากนี้ ยังมีปราสาทหินที่เป็นศาสนสถาน ปราสาทหินขนาดเล็กที่เป็นสถานพยาบาลของผู้เจ็บป่วยเรียกว่า อโรคยาศาล และที่พักของคนเดินทาง เรียกว่า ธรรมศาลา.

อารยา กิรมงคลจิต